

Handläggare
Siri Andersson
Telefon: 0850822048

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2018-10-25

Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Miljöförvaltningens rekommendation ger vägledning till stadens bolag och nämnder i hur de ska minska spridningen av mikroplaster som kommer från konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi. Rekommendationen är att staden ska

- undvika dessa material
- ställa krav på vilka material som används
- följa upp hur materialen används och sköts
- utforma anläggningar för att minska spridning av mikroplaster
- undvika spridning av mikroplaster vid skötsel.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till rekommendationen. Förvaltningen instämmer i att det finns svårigheter i att hitta fullgoda ersättningsmaterial som lever upp till tillgänglighetskraven och att det är viktigt att ständigt bevaka och testa nya material.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering. De fackliga organisationerna har informerats den 9 oktober 2018.

Ärendet

Miljöförvaltningen har tagit fram rekommendationen i samverkan med ett urval av nämnder och bolag. Den är ett förtydligande av Kemikalieplanen och riktar sig till stadens nämnder, bolag och upphandlade entreprenörer samt andra aktörer som upplåter stadens mark. Rekommendationen ska ge vägledning gällande anläggning och skötsel av konstgräs och platsgjutet gummi.

Konstgräs och platsgjutet gummi och dess negativa effekter
Användningen av konstgräs och platsgjutet gummi ökar i staden. Platsgjutet gummi används som markbeläggning på lektytor i parker, lekplatser och förskolegårdar. Fördelarna med platsgjutet gummi är bland annat att det ger god tillgänglighet och är ett bra fallskydd i lekmiljöer. Konstgräs finns idag både på större fotbollsplaner och på mindre multisportplaner, men även på lekplatser och förskolegårdar. Även konstgräs ger god tillgänglighet och bidrar till attraktiva lek- och idrottsytor för barn och ungdomar i staden.

Det finns dock två stora nackdelar och risker med dessa material: att skadliga kemikalier och mikroplaster sprids i naturen. Syftet med rekommendationen är således att minska materialens påverkan på människan och naturen.

Konstgräs anläggs med ett lager ifyllnad som bottenskikt, det kan bestå av sand eller någon form av gummigranulat. Den stora risken med konstgräs är att gummigranulaten sprids i den omgivande naturen när ytorna snöröjs eller underhålls på annat vis. Granulaten kan även fastna i skor och kläder på de som använder planen och på så vid hamna i avloppsvatten eller liknande. Även plaststrån från konstgräs kan lossna och spridas vidare.

Platsgjutet gummi består av gummigranulat som binds samman av ett bindemedel. När ytan utsätts för slitage – både användning och underhåll – kan gummigranulaten lossna. När det regnar är det stor risk att granulaten sprids vidare via avlopp och dagvattenhantering ut i vattendrag och sjöar. På så sätt når mikroplasterna djurlivet och påverkar framför allt vattenlevande djur. Granulaten kan bestå av olika typer av material och med olika miljöklasser. I de fall då nyproducerad gummi eller plast¹ används är det enkelt att kontrollera om och i vilken utsträckning materialet innehåller skadliga kemikalier. Om det däremot är återvunna däck² som används är det mycket svårt att bedöma vilken typ av risker materialet för med sig. Det är ofta en kombination av flera olika typer av däck och den exakta sammansättningen är svår att få kunskap om.

Sammanfattning av rekommendationen

Rekommendationen innebär inte ett absolut förbud mot att använda vare sig konstgräs eller gummiasfalt. Varje nämnd och bolag ska göra egna avväganden om vilket material som är mest lämpligt i varje fall. Syftet är dock att staden som helhet ska ta ansvar för att

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för samhällsplanering

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

¹ Etenpropengummi eller EPDM-gummi (Ethylene Propylene Diene M-class)

² Styrenbutadiengummi (SBR)

minska användningen av dessa material för att på så sätt minska de riskerna som användningen innebär. Ytterligare ett syfte med rekommendationen är att stimulera arbetet med att hitta nya materialval som innebär mindre miljö- och hälsopåverkan.

Rekommendationen kan sammanfattas i fem punkter:

1. Undvik

I den mån det möjligt rekommenderas stadens nämnder och bolag att undvika att anlägga konstgräs och platsgjuten gummi och istället hitta ersättningsprodukter. Om användning bedöms lämplig ska ytorna minimeras.

2. Ställ krav på material

Om konstgräs eller platsgjutet gummi ska anläggas ska materialkrav ställas. Bland annat ska gummigranulat som ifyllnadsmaterial undvikas och återvunnet gummi ska varken användas som ifyllnadsmaterial eller ytskikt. Stadens ska ställa krav på kompetens hos leverantör eller entreprenör enligt miljöprogrammet och kemikalieplanen. Byggvarubedömningen eller motsvarande system ska användas för att bedöma materialens lämplighet.

3. Följ upp

Staden ska följa upp att anlita entreprenör eller konsult följer de krav som ställs enligt miljöprogrammet och kemikalieplanen.

4. Utforma för att minska spridning

För att minska spridningen av mikroplaster ska nya anläggningar utformas så att uppsamling av granulat eller liknande mikroplaster är möjlig.

5. Skötsel för att undvika spridning

För att minska spridningen av mikroplaster ska staden se över befintliga anläggningar för att identifiera möjligheten att minska spridningen av mikroplaster. Det kan innebära utbildningsinsatser för spelare, åtgärder i dagvattenbrunnar eller uppföljning av mängden mikroplaster som sprids från just den anläggningen.

Synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen anser att det är positivt att miljöförvaltningen tagit fram en rekommendation som syftar till att minska spridningen av mikroplaster och att stadens nämnder och bolag tar ett gemensamt ansvar för frågan. De fem rekommendationerna stämmer väl överens med hur stadsdelsförvaltningen arbetar redan idag. Bland annat undviker förvaltningen att anlägga plastgjutet gummi på lekytor i parker och

på förskolegårdar i den mån det är möjligt. Ur ett tillgänglighetsperspektiv är, som miljöförvaltningen också slår fast, platsgjutet gummi ett mycket bra materialval då det fungerar både som fallskydd och är fullt tillgängligt för den som använder rullstol. Det finns naturmaterial som har mindre negativ miljöpåverkan som kan användas som fallskydd men som tyvärr har en negativ inverkan på tillgängligheten. Stadsdelsförvaltningen håller därför med om att det är högsta prioritet att testa nya miljövänliga material som kan ersätta detta och samtidigt möjliggöra fullt tillgängliga stadsmiljöer och lektytor.

En ökad exploatering och byggandet av en tät stadsmiljö innebär ett ständigt tillskott av boende i stadsdelsområdet. Samtidigt minskar den totala andelen parkmark vilket leder till att fler personer ska vistas på mindre ytor. Det höga besöksantalet i våra parker medför ett stort mycket hårt slitage på parkerna vilket lett till att användningen av gummiasfalt och konstgräs har ökat. Stadsdelsförvaltningen använder konstgräs framför gummiasfalt och har alltid sand som ifyllnad när konstgräs anläggs. Nya förskolor planeras ofta i bottenvåningar på flerbostadshus, vilket leder till att gårdarna blir små sett till hur många barn som ska vistas på platsen. Även detta leder till ett högt slitage på markbeläggningen. Konstgräs och gummiasfalt kan i dessa fall vara de enda möjliga valen till markbeläggning.

Gällande rekommendationen att staden ska följa upp att entreprenörer följer de krav som ställs i miljöprogrammet och kemikalieplanen vill förvaltningen påtala att det kan finnas svårigheter att ställa dessa krav i pågående upphandlingar.

Förvaltningen anser att ansvarsfördelningen för rekommendationen att göra åtgärder i skötseln i syfte att minska spridningen av mikroplaster behöver förtydligas. Stadsdelsförvaltningen har inga egna resurser för att kartlägga behovet av åtgärder inom förvaltningens ansvarsområden.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för samhällsplanering

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

Stadsdelsdirektör

Avdelningschef

Bilagor

1. Remissunderlag

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp	2018-10-11
Linda Palo	2018-10-10